

บันทึก

เรื่อง อำนาจของปลัดกระทรวงกลาโหมในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ และการปฏิบัติราชการประจำแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ตามมาตรา ๖ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการ กระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๐๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ จัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๘

กระทรวงกลาโหม ได้มีหนังสือ ที่ กท ๐๒๐๒/๒๑๗ ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๑ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า ตามที่คณะกรรมการกฤษฎีกาได้ให้ความเห็นว่า ในกรณีที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้และไม่มีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม การรักษาราชการแทนและการปฏิบัติราชการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมต้องเป็นไปตามบทบัญญัติ มาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการ กระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๐๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการ กระทรวงกลาโหม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๘ นั้น กระทรวงกลาโหมขอหารือว่า การรักษาราชการแทนและการปฏิบัติราชการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมในกรณีดังกล่าวข้างต้น จะหมายความว่ารวมถึงการเข้าร่วมประชุมคณะรัฐมนตรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวาระการประชุมที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงกลาโหมด้วยหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าว โดยได้ฟังคำชี้แจงข้อเท็จจริงของผู้แทนกระทรวงกลาโหม (กรมพระธรรมนูญ) แล้ว เห็นว่า กรณีที่กระทรวงกลาโหมหารือครั้งนี้สืบเนื่องจากกรณีที่สำนักนายกรัฐมนตรีได้เคยหารือ^๑ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาว่าในกรณีที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ และไม่มีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม คณะรัฐมนตรีจะอาศัยอำนาจตามข้อ ๓๘ วรรคสอง^๒แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๔ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕

^๑ หนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๑๐๔/๘๓๙๑ ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๓๐

^๒ ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๔ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕

ข้อ ๓๘ ๑.๑

๑.๑

ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวง หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้ามีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงหลายคน ให้คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้าไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้รัฐมนตรีคนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทน

มอบหมายให้รัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งรักษาราชการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมได้หรือไม่ ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) เห็นว่า^๓ ในกรณีดังกล่าว คณะรัฐมนตรีจะอาศัยอำนาจตามข้อ ๓๘ วรรคสอง มอบหมายให้รัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งรักษาราชการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมไม่ได้ เพราะข้อ ๔๖^๔ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับเดียวกันนั้นได้บัญญัติไว้ชัดเจนว่า ความในหมวด ๕ มิให้ใช้บังคับแก่ราชการในกระทรวงที่เกี่ยวกับการทหาร ฉะนั้น การรักษาราชการแทนและการปฏิบัติราชการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมจึงต้องเป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา ๖^๕ แห่งพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๐๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๘

ตามความเห็นดังกล่าว ในกรณีที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้และไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหมปลัดกระทรวงกลาโหมก็จะมีความจำเป็นในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ และการปฏิบัติราชการประจำแทนรัฐมนตรีว่าการ

^๓ บันทึก เรื่อง การแต่งตั้งผู้รักษาราชการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาถึงกระทรวงกลาโหม ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๖๐๑/๑๑๐๐ ลงวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๓๐

^๔ ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕

ข้อ ๔๖ ความในหมวดนี้มีให้ใช้บังคับแก่ราชการในกระทรวงที่เกี่ยวกับการทหาร

^๕ พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๐๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๘

มาตรา ๖ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของกระทรวงกลาโหม และจะให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหมเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมก็ได้

ในกรณีที่รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม การสั่งหรือการปฏิบัติราชการของรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมมอบหมาย

ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหมเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้ามีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหมหลายคนให้คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหมคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทน

ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมและรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ให้ปลัดกระทรวงกลาโหมมีอำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ และการปฏิบัติราชการประจำแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมได้

อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการ หรือการปฏิบัติหน้าที่ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมจะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งใด หรือมติของสภากลาโหม หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องใด รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมจะมอบอำนาจโดยทำเป็นหนังสือให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงกลาโหม ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ หรือผู้บัญชาการทหารอากาศ ทำการแทนในนามของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมก็ได้

กระทรวงกลาโหมตามมาตรา ๖ วรยศี แห่งพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม
ฯ

สำหรับกรณีที่หารือในครั้งนี้ จึงสรุปได้ว่า อำนาจของปลัดกระทรวงกลาโหมในการปฏิบัติราชการประจำแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมตามมาตรา ๖ วรยศี แห่งพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหมฯ นั้น จะหมายความรวมถึงการเข้าร่วมประชุมคณะรัฐมนตรีด้วยหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) เห็นว่าอำนาจของปลัดกระทรวงกลาโหมในการปฏิบัติราชการประจำแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมตามมาตรา ๖ วรยศี แห่งพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหมฯ หมายความว่า อำนาจของปลัดกระทรวงกลาโหมในการปฏิบัติราชการประจำของกระทรวงกลาโหมแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม สำหรับปัญหาว่าราชการประจำซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมมีขอบเขตเพียงใด นั้น โดยที่ผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมีอำนาจหน้าที่สองฐานะ ในฐานะหนึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของกระทรวงซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติราชการประจำของกระทรวง ส่วนในอีกฐานะหนึ่งเป็นรัฐมนตรีคนหนึ่ง คณะรัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารราชการแผ่นดินร่วมกับคณะรัฐมนตรี การเข้าร่วมประชุมคณะรัฐมนตรีจึงเป็นอำนาจหน้าที่ส่วนหนึ่งของรัฐมนตรีในการบริหารราชการแผ่นดิน ดังนั้นอำนาจของปลัดกระทรวงกลาโหมในการปฏิบัติราชการประจำแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมตามมาตรา ๖ วรยศี แห่งพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหมฯ นั้น จึงหมายถึงอำนาจหน้าที่ในการเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการประจำของกระทรวงกลาโหม และไม่หมายความรวมถึงการเข้าร่วมประชุมคณะรัฐมนตรีในฐานะแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ส่วนหนึ่งของรัฐมนตรีในการบริหารราชการแผ่นดินร่วมกับคณะรัฐมนตรี

(ลงชื่อ) วัฒนา รัตนวิจิตร

(นายวัฒนา รัตนวิจิตร)

รองเลขาธิการฯ

รักษาราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เมษายน ๒๕๓๑